

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Henr. Harphii Theologi Ervditiss. Ordinis
Minorvm, Ac Rervm Divinarvm Contemplatoris eximij.
Theologiæ Mysticæ Libri Tres**

Henricus <Herpius>

Coloniæ, 1611

De quatuor gradibus iustitiæ, prout est virtus politica purgatoria, purgati
animi, & exemplaris: & quòd tria requirit Deus ab homine. Cap. LXXXI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37362

amator iustitiae, proprium filium in seruum tradidit viduam, quàm diu ipsa viueret in humanis, eò quòd miles, qui viduam filium equo suo calcauerat & interfecerat, filium non haberet. Vnde CCCCL. annis post mortem Traiani, caput eius B. Gregorio fuit ostensum, cuius lingua fuit ita recens, ac si vixisset, eò quòd ipse cum lingua iustitiam locutus fuisset. Iustum igitur vel ius, est obiectum iustitiae. Hinc iustus dicitur, qui ius custodit. Et actus propriè iustitiae est reddere vnicuique quod suum est. Qui tamen actus vt reddatur virtuosus, requirit quòd sit voluntarius, firmus & rectus. Quinimò virtus iustitiae includit in se actum trium virtutum. Primò includit actum iustitiae, sicut inclinantis ad rectum iudicandum. Veruntamen actus iustitiae non est meritorius, nisi fiat amore iustitiae. Secundò verò actum prudentiae, sicut iudicium proferentis, iuxta illud Prouerb. *Per me, scilicet prudentiam, & sapientiam, reges regnant, & legum conditores iusta decernunt* Tertiò denique actum caritatis, qua scilicet homines spirituales omnia iudicant. Et quidem huius iustitiae duae sunt species. Vna dicitur iustitia commutativa, quae scilicet est directiua distributionum earum, quae mutuo sunt inter duas personas ad inuicem: & attendit medium secundum aequalitatem rei ad rem, vt patet in emptione, venditione, locatione, conductione, & similibus. Alia est iustitia distributiua, quae consistit in distributione honorum communium ad singulas personas, & accipit medium secundum proportionem rerum ad personas, sicut vna persona excedit aliam: ita etiam res, quae datur vni personae, excedit rem, quae datur alteri personae: de qua potest accipi illud, quod dicit Gregorius: *Iustum est, inquit, homines propter iustitiam diligere, non autem iustitiam propter homines postponere.* De praedictis igitur tribus iusticiarum differentiis intelligi potest illud, quod ait Salomista: *Domine quis habitabit in tabernaculo? &c.* Et respondet: *Qui ingreditur sine macula, ecce iustitia generalis, & operatur iustitiam, ecce iustitia legalis: qui loquitur veritatem in corde suo, ecce iustitia particularis in corde: qui non egit dolum in lingua sua, ecce iustitia particularis in ore: nec fecit proximo suo malum, ecce iustitia particularis in opere.*

De quatuor gradibus iustitiae, prout est virtus politica purgatoria, purgati animi, & exemplaris: & quòd tria requirit Deus ab homine. Cap. LXXXI.

Ostun-

Ostende mihi faciem tuam sonet vox tua in auribus meis. Quia secundum Plotinum lib. de virtutibus, quatuor sunt genera virtutum, Primæ dicitur politica, secundæ purgatoria, tertiæ purgati animi, & quartæ exemplares: Ideo & ipsius iustitiæ quatuor distinguuntur gradus. Primus gradus hominem ab omni iniquitate custodit, & cum omnibus pacifice conuersari facit, & sic est virtus politica, qua quis debet mundum istum despiciere, & vnicuique quod suum est tribuere, scilicet sibi ipsi, proximo, & Deo. Sibi ipsi tria, munditiam cordi, custodiam ori, disciplinam corpori. Proximo tria, obedientiam superiori, concordiam pari, beneficentiam inferiori. Deo tria, honorem creatori, amorem redemptori, & timorem iudici. Et tunc implet omnem iustitiam, de qua dicit Bernardus: Studemus omnem adimplere iustitiam. Ipsa enim est via, per quam ad plenam peruenitur letitiam. Nam letitia premium est: Iustitia verò meritum & materia gaudiorum. De qua iustitia dicitur in Euangelio: *Primus quaerite regnum Dei, & iustitiam eius*, tanquam viam regiam, quæ ducit ad regnum; utpote quæ debite hominem ordinat ad seipsum, ad proximum, & ad Deum, iuxta illud Michææ: *Indicabo tibi, ô homo, quid sit bonum; & quid Deus requirat à te, utique facere iudicium, & diligere misericordiam, & sollicitè ambulare cum Deo tuo.* Primò requirit iudicium, quantum ad seipsum, iuxta illud Psalmistæ: *Beati qui custodiunt iudicium, & faciunt iustitiam*, id est, iudicij executionem, in omni tempore. Nam si nos ipsos iudicauerimus, non iudicabimur, sicuti Sancti fecerunt in solitudine degentes. Secundo requirit misericordiam, & veritatem, quantum ad proximum, iuxta illud Psalmistæ: *Misericordiam & veritatem diligit Deus.* Misericordiam, in qua, triplicem: Bona propria communicando, aliena mala participando, illata mala remittendo. Veritatem similiter triplicem, scilicet vitæ, doctrinæ, & iustitiæ. Dicit enim Cicero libro de Officijs, quòd tanta est vis iustitiæ, ut nec illi, qui maleficio & scelere pascuntur, sine vlla eius particula viuere possunt. Nam princeps latronum, nisi prædâ æqualiter dispertiat, aut interficietur à socijs, aut relinquetur. Nemo tamen iustus esse potest, qui mortem, qui dolorem, qui exilium, vel egestatem timet, aut qui ijs contraria æquitati anteponeit. Hinc refert Valerius, quòd Zaleucus consul, vrbe Locrensum à se saluberrimis ac utilissimis legibus munita, cum eius filius adulterij crimine damnatus, secundum ius ab ipso constitutum, vtroque oculo carere deberet, ac tota ciuitas, propter hono-

Gradus iustitiæ quatuor.

I. Quibus quis d. beat.

Math. 6.

Mich. 6.

Deum re-

quirere à

nobis.

Psal. 105.

Psalm. 83.

rem patris, necessitate poenae adolescentulo remitteret, aliquandiu repugnauit: ad vltimum precibus populi victus, ne lex à se condita violaretur, suo prius, deinde filij erato oculo, vtrique vno oculo vsum videndi reliquit. Sic Cambyfes rex Persarum, vt refert Helinandus, quendam iniustum iudicem, qui odij & iræ liuore percussus, æmulum suum iniuste damnauit, excoari viuum fecit, & super sedem iudicariam, cute carnis eius coopertam, filiū iudicis sedere fecit, vt filius poenam patris & iudicium horrens, iustitiam æqua lance teneret. Et simile legitur de Traiano: qui & decreuit, quod pellis deponi non deberet, sed sic affixa sedi per annos ducentos ad futurorum memoriam permaneret. Legitur insuper in Polycrate, quod rex Alexander, cum inter ipsum & aliquos milites esset disceptatio, & causa sua esset damnata in Castrensi iudicio, acceptum habuit illud iudicium, gratias agens iudicantibus: quorum in eo fidem probauerat, quod iustitiam omni potestati præferrebant. Miranda fuit tanti regis æquitas, quod se subijcere voluit iudicibus cum suis subditis. Nunc verò, proh dolor, impleri videtur illud Anacharsis, qui dicit, leges similes esse araneorum telis. Sicut enim illa valentiora, & maiora animalia transmittunt, infirmiora verò, vt muscas, retinent & neunt; sic legibus, infirmiores & populares ligari, maiores autem & potentiores legibus non adstringi videmus. Tertio, requirit Deus, vt quis *solicite* studeat *ambulare cum Deo* suo. Non enim tantum reuocat à malo timor supplicij, ne tantum allicit ad bonum consideratio præmij, quantum prouocat amor dilecti ad ambulandum sollicitè cum Deo suo, corde, ore, & opere.

I I.

Secundus verò gradus iustitiæ mentem ad aterna directè trahit, quia iusto ordini rationis perfectè consentit: & sic est virtus purgatoria, quæ est ad veram proximi viam consentire, & vniuscuiusque virtutis officium in suo vigore conseruare. Hic iam peruenitur ad illam beatitudinem, quæ dicitur *esuries*, & *fis iustitiæ*. Et est vehemens desiderium iustitiæ, vel summi boni: quæ potius beatitudo dicitur, quam *esuries* aliarum virtutum cardinalium, quia per iustitiam immediate cõiungitur Deo, quod non fit per alias virtutes cardinales: quia iustitia, prout est virtus generalis, capi potest generaliter pro probitate, bonitate, vel rectitudine vitæ, comprehendens etiam in se virtutes Theologicas, quæ nos immediate Deo cõiungunt. Et *beati qui esuriunt & sitiunt iustitiæ*, quia quâto quis magis habet *esuriem iustitiæ*, tanto maiorem

Math. 5.

iorem habet lætitiã operãdi iustitiã. *Hilarem autem datorem diligit Deus.* Hinc etiam amatoribus veri boni non est satis, quod iusti sunt, sed opus iustitiã semper sitiunt, nõquam se satis iustos exillimantes, sed semper ardentis profectu iustitiã quotidiano, cum omni desiderio, ad modum sitientis & esurientis, non solum in se, sed in omnibus alijs iustitiã profectum appetunt. Nam licet iustitia, secundum, quod est virtus politica, bene se habet in his, quæ rationem habent debiti respectu proximi, quando reddet vnicuique quod sibi debetur, nõ nimis retardando, tamen hoc excellentius fit per beatitudinem, quæ dicitur esuries & sitis iustitiã, scilicet cum fit ex quodam insolito, feruenti & vehementi desiderio. Et illi dicuntur beati. Quia (vt dicit Augustinus) qui perfecte iustitiã amat, iam iustus est, etiam si nulla exeat secundum eam forinsecus per membra corporis operandi necessitas. De tali nanque iustitia dicit Bernardus: Nunquam iustus arbitrat se comprehendisse, nunquam dicit, Satis est, sed semper esurit sititque iustitiã, ita vt si semper viueret, semper, quantum in se est, iustior esse contenderet. Si ergo (vt refert Valerius) Charondas Thurinus consul, vt seditiosas conciones ciuũ pacaret, vsque ad vim & cruorem legem constituens, vt si quis cum ferro concionem intraret, cõtinuõ interficeretur, obseruationem huius legis in tantũ sitiuit, quod interiecto tempore gladio cinctus è longinquo rure domum repetes, subito in dicta concione sicut erat in eam procedens, & soluta à se legis suæ admonitus, statim ait: Et ego illã fanciam, protinusq; ferro, quod habebat, districto incumbens, quod senatus doluit, manu propria se peremit. Et quamuis licuisset culpam vel dissimulare, vel errore defendere, tamen poenam representare maluit, ne qua fraus iustitiã fieret. Et si Brutus, (vt idem refert) qui libertatem Romanam condidit, filios suos Tarquinij dominationem à se pulsam reducetes, summum imperium obtinens comprehensos, proque tribunali virgis cefos, & ad palum religatos, securi percuti iussit, exuens patrem vt consulem ageret, orbumque viuere, quàm publicæ vindictæ deesse maluit: quid ergo faciet iudex Christianus in iustitia politica, aut quilibet alius in reddendo vnicuique quod suum est? vt tandem veniat ad esuriam & sitim omnis iustitiã, vt dicat cum Christo: *Meus cibus est, vt faciam voluntatem Patris mei.* Cuius vtique voluntas erat passio poenalisissima, & exprobratissima, in cuius cõsummatione clamauit: *Sitis,* vt ostenderet passionis illius desiderium.

III. Tertius proinde gradus mentis in aeternis figit, quia illam cum Deo aeterno perpetuo foedere sociat. Tunc enim iustitia est sic cum superna & diuina mente sociari, ut iam seruet cum ea perpetuum foedus, illam inseparabiliter imitando.

IIII. Quartus denique gradus in solo Deo est, qui omnem creaturam sua perpetua & inflexibili lege iuste regit: & sic est virtus exemplaris, quae perenni lege à sempiterna operis sui consummatione non deflectitur: quod est idem, quod est observatio legis aeternae in operibus suis.

De misericordia humana & eius excellentia, & de infinita misericordia diuina, cui nos pro posse conformare debemus.

Cap. LXXXII.

Quam pulchrae sunt mammae tuae soror mea sponsa. Cantic. 4. Verba sunt sponsi, quasi dicere volentis: O soror mea, per voluntatis conformitatem, & per regni cohaereditatem: & sponsa mea, per fidei subarrhationem, per lectuli communicationem, & per mutuae charitatis unionem, laudasti me in prioribus, dicens: *Quia meliora sunt vbera tua vino, fragrantia unguentis optimis*, quae nimirum sunt in expectando peccatores longimitas, & in condonando benignitas, quae mentes deuorum satiant & confortant, secundum illud: *Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos*: nunc e conuerso te commendo, quia bonitati appropinquans, viscera pietatis accepisti, ut sic ad alios ex charitate mouearis, licet amare me didicisti. Nam qui Deum veraciter diligit, etiam ex charitate proximos complectitur. Inde tibi prouenerunt vbera misericordiae, & pietatis, ut iam noscas *gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus*, infirmari cum infirmantibus, ut cum scandalizatis. Dicit enim Ambrosius, quod omnis summa disciplina Christiana est in misericordia & pietate, quae aliquis sequens, si lubricum carnis patitur, sine dubio vapulabit, sed non peribit. Ceterum, ut dicit Lactantius, iustitia quamuis omnes virtutes complectatur, duae tamen sunt omnium principales, quae ab illa diuelli non possunt, scilicet pietas & aequitas. Pietas nihil aliud est, quam Dei notitia. Aequitas verò bene iudicandi peritia. Pietas autem & misericordia frequenter in sacra scriptura pro eodem ponuntur, vel vni pro reliquo ponitur. Differunt tamen in hoc, quod misericordia studet ad releuandas miseras proximorum, ex eo quod proximi sibi sunt coniuncti, vel sanguine, vel familiaritate, vel saltem naturae similitudine,

Cantic. 4.

Matth. 11.

Rom. 12.
2. Cor. 11.

Pietas quid.

Misericordia.